

בנק ישראל
הפיקוח על הבנקים
אגף מדיניות והסדרה

ירושלים, ו' תשרי, תשע"ה
30 ספטמבר, 2014
הס-362

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי - לידי המנהל הכללי

א.ג.נ.,

הנדון: קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי הנזילות (מס' 221)

1. קובץ זה מהווה ריכוז של עמדות מסוימות לגבי יישום הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "יחס כיסוי הנזילות". הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו ביישום ההוראה, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומה.
2. התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראה. בעתיד, תבחן האפשרות לשלב חלק מהתשובות בגוף ההוראה.
3. בצמוד לכל תשובה מופיע תאריך מסירתה או עדכונה האחרון.
4. מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל, ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק - המפקח על הבנקים

קובץ שאלות ותשובות – יחס כיסוי הנזילות¹

תאריך עדכון		
		א. מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה
		סעיף 24: מבחנים איכותיים לנכסים נזילים באיכות גבוהה
		שאלה 1: מה מעמדם של המבחנים האיכותיים הכלולים בסעיף 24 והאם יש להפעילם על כל הנכסים הנזילים באיכות גבוהה?
28.9.14		תשובה: בשלב זה, התאגיד הבנקאי נדרש לערוך מבחנים איכותיים לנזילות של הנכסים הנכללים ברמה 1 (למעט מטבעות ושטרות כסף, ורזרבות בבנק המרכזי), ברמה 2 וברמה 2b, על פי הקווים המנחים בסעיף 24 בהוראה. לצורך כך, התאגיד הבנקאי יכול להסתייע במסמך שפרסמה ועדת באזל (המיועד למפקחים) בינואר 2014: Guidance for Supervisors on Market-Based Indicators of Liquidity. בעתיד, הפיקוח על הבנקים ישקול פרסום מבחנים איכותיים ספציפיים לנזילות.
		סעיף 31: נכסים נזילים באיכות גבוהה משועבדים
		שאלה 1: כיצד יש להתייחס לביטחונות המשועבדים לטובת בנק ישראל לצורך פעילות במערכת זה"ב?
28.9.14		תשובה: ככל שמדובר בביטחונות שהם נכסים הכשירים להיכלל במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה על פי כל המבחנים למעט היותם משועבדים, הרי שאם שועבדו לצורך פעילות במערכת זה"ב ולא נוצלו ליצירת נזילות, ניתן לכלול אותם בחישוב כנכסים נזילים באיכות גבוהה.
		שאלה 2: האם ניתן לכלול במלאי נכסים הכשירים להיחשב לחלק ממלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה שהועמדו מראש או הופקדו, או שועבדו לישות סקטור ציבורי, אך לא נוצלו ליצירת נזילות?
28.9.14		תשובה: תאגיד בנקאי הסבור שנכסים נזילים שהפקיד או שיעבד לישות סקטור ציבורי עומדים בתנאי סעיף זה בהוראה, יפנה למפקח לקבלת אישור לטיפול כאמור.
		סעיף 50 (ד) ו-ה): נכסים נזילים של ריבונות או בנק מרכזי שאינם בעלי משקל סיכון 0%
		שאלה 1: האם ניתן לכלול בנכסים רמה 1 אג"ח של ריבונות או בנק מרכזי בעלי משקל סיכון שאינו 0% של מדינת האם של התאגיד, של מדינה המארחת בה יש לו שלוחה (חברה בת או סניף), או של מדינה שבה אין לבנק נוכחות אך במטבע שלה יש לו סיכון נזילות או של כל אלה יחדיו?

¹ הסעיפים הנזכרים הם הסעיפים בהוראה.

28.9.14	ניתן לכלול בנכסים רמה 1 אג"ח של ריבונות או בנק מרכזי גם אם משקל הסיכון שלהם אינו 0% רק כאשר מדובר במדינת האם של התאגיד או במדינה המארחת בה יש לו שלוחה. הסעיפים אינם חלים לגבי מדינה שבה אין לתאגיד נוכחות, אלא דרך חשיפה לסיכון נזילות הנקוב במטבע שלה.	תשובה:
	שאלה 2: בסעיף 50(ה), האם תאגיד בנקאי יכול להניח שאג"ח של ריבונות או בנק מרכזי שמשקל הסיכון שלהם אינו 0% עומדת כנגד כל החשיפה לסיכון נזילות במטבע של אותה מדינה?	
28.9.14	לא. סכום אג"ח של ריבונות או בנק מרכזי שמשקל הסיכון שלהם אינו 0% שייכלל בנכסים רמה 1 מוגבל לחשיפה במטבע הזר במדינה המנפיקה.	תשובה:
ב. תזרים מזומנים יוצא		
כללי		
	כיצד יש לטפל בפיקדון המשועבד להבטחת אשראי?	שאלה 1:
28.9.14	פיקדון המשועבד להבטחת אשראי יכול שלא להיכלל בחישוב התזרים היוצא ביחס כיסוי הנזילות, רק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) ההלוואה לא נפרעת או מסולקת במהלך 30 הימים הבאים; (2) הסדר השעבוד נתון לחוזה משפטי בר אכיפה שאינו מאפשר משיכת הפיקדון לפני שההלוואה נפרעת או מסולקת במלואה; ו- (3) סכום הפיקדון שלא ייכלל בחישוב לא יעלה על היתרה העומדת של ההלוואה. הטיפול לא יחול על פיקדון המשועבד כנגד חלק שטרם נמשך ממסגרת האשראי, במקרה זה יופעל שיעור המשיכה הגבוה מבין שיעור המשיכה של מסגרת האשראי או של הפיקדון המשועבד.	תשובה:
סעיפים 75-79: פקדונות קמעונאיים יציבים ופחות יציבים		
	האם שיעורי המשיכה של פיקדונות קמעונאיים מופעלים באופן מדורג? כלומר, האם במקרה בו לקוח קמעונאי מפקיד בתאגיד בנקאי בישראל פיקדונות בסך 6 מיליוני ₪ (עם זמן נותר לפירעון 30 יום), סכום של 0.5 מיליון ₪ יקבל שיעור משיכה של 5%, סכום של 4.5 מ' ₪ יקבל שיעור משיכה של 10%, והיתרה בסך 1 מיליון ₪ תקבל שיעור משיכה של 15%?	שאלה 1:
28.9.14	לא. שיעורי המשיכה של פיקדונות קמעונאיים יופעלו על פי הסכום הכולל של הפיקדונות על בסיס לקוח, ועל כל סכום הפיקדון (בשקלים ובמט"ח). בדוגמה לעיל, הסכום הכולל של הפיקדון הוא 6 מיליוני ₪ ולפיכך, שיעור המשיכה יהיה 15% על כל היתרה.	תשובה:
סעיף 109: פקדונות סיטונאיים מישויות משפטיות אחרות		
	מהי משמעות המונח ישויות קשורות (affiliated) של התאגיד הבנקאי בסעיף זה?	שאלה 1:
28.9.14	ישות קשורה תהיה לפי הגדרת "חברה קשורה" בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202, סעיף 6.	תשובה:

סעיף 116: נגזרים		
	שאלה 1:	כיצד תחושב שווי אופציה לצורך תזרים המזומנים היוצא?
28.9.14	תשובה:	כאמור בסיפא של סעיף 116, אופציות יכללו בחישוב רק אם הן "בתוך הכסף" עבור קונה האופציה. אופציות "בתוך הכסף" יכללו בחישוב על פי שווי המלא.
סעיף 123: צרכי נזילות בגין שינויים בהערכת שווי השוק		
	שאלה 1:	האם תאגיד בנקאי רשאי לחשב את צרכי הנזילות המוגדלים הנובעים משינויים בהערכת שווי השוק של נגזרים או עסקאות אחרות לפי שיטה שונה מזו הכלולה בהוראה?
28.9.14	תשובה:	לא. על תאגיד בנקאי להיערך ליישום שיטת החישוב שבהוראה. תאגיד בנקאי שטרם אסף תצפיות של 24 חודשים רשאי לבצע את החישוב על פני תקופת תצפיות קצרה יותר, ובלבד שעד 1.1.2017 יעמוד בדרישה במלואה. כפי שהובהר במסמך שאלות נפוצות שפרסמה ועדת באזל באפריל 2014, ניתן למדוד את השינוי בביטחונות בערך מוחלט על פני סך התיק.
סעיפים 126-131: קווי אשראי ונזילות		
	שאלה 1:	אילו מסגרות אשראי ונזילות יכללו בחישוב יחס כיסוי הנזילות?
28.9.14	תשובה:	יש לכלול בחישוב את כל המסגרות המדווחות על פי הוראות הדיווח לציבור, למעט התחייבויות להוצאת ערבויות. מאחר שיחס כיסוי הנזילות אומד את סיכון הנזילות בתרחיש שאופקו הוא 30 הימים הבאים, התחייבות להוצאת ערבות שטרם הפכה לערבות לא תיכלל בחישוב. בנוסף, מסגרות לפעילות בעסקאות עתידיות שטרם נוצלו לא תובאנה בחשבון בחישוב. ביחס כיסוי הנזילות נכללים תזרימי מזומנים בגין עסקאות עתידיות שבוצעו (תזרימי מזומנים צפויים ותוספת צרכי נזילות בגין פוטנציאל של שינוי במזומנים או בביטחונות בגינן).
סעיף 137 וסעיף 140 תבליטים 3 ו-4: מחויבויות מימון מותנות אחרות		
	שאלה 1:	מה מצופה מתאגיד בנקאי לכלול ביחס כיסוי הנזילות באשר למחויבויות מימון מותנות הקשורות ל: (א) משיכות פוטנציאליות ממיזמים משותפים או מהשקעות מיעוט בישויות (סעיף 137); (ב) בקשות פוטנציאליות לרכש חוזר של חוב של התאגיד הבנקאי, או מכשירים אחרים הקשורים לתאגיד ושהוא עשוי להידרש לתמוך בהם בתנאי קיצון (סעיף 140 תבליט 3 ותבליט 4).
28.9.14	תשובה:	בשלב זה, התאגיד הבנקאי יבצע הערכה באופן עצמאי של צרכי מימון נוספים הנובעים ממחויבויות מימון מותנות לא חוזיות מהסוג האמור לעיל, שהוא עשוי לעמוד בפניהם בתרחיש הקיצון של יחס כיסוי הנזילות. תאגיד בנקאי ייתן ביטוי מלא ביחס כיסוי הנזילות לצרכי הנזילות הנוספים לפי הערכה זו.

ג. תזרים מזומנים נכנס	
סעיף 155: ניירות ערך המגיעים לפירעונם במהלך 30 הימים הבאים	
שאלה 1:	האם ניתן להכיר בתזרים הנכנס בהפרש בין סכום נייר הערך שמועד פירעונו חל ב-30 ימי חישוב יחס כיסוי הנזילות, לבין הסכום בו נכלל אותו נייר ערך במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה?
תשובה:	28.9.14 לא. נייר ערך שנכלל במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לא ייכלל בתזרים הנכנס, גם לא בשווי המקדמים שלא נכללו במלאי. חריג לכלל זה הוא אגרות חוב של ממשלת ישראל. במידה שאגרת חוב של ממשלת ישראל נכללת במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה עם שיעור כיסוח, ניתן לכלול בתזרים הנכנס את ההפרש בין סכום אגרת החוב שמועד פירעונה חל ב-30 ימי חישוב יחס כיסוי הנזילות, לבין הסכום בו נכללה במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה.
ד. עסקאות מובטחות והלוואות מרגיין	
סעיפים 112-115 ו-146-145: עסקאות מובטחות כנגד מקבץ נכסים	
שאלה 1:	תאגיד בנקאי קיבל בעסקת מכר חוזר מקבץ נכסים, לרבות נכסים שאינם נכסים נזילים באיכות גבוהה. האם ניתן לכלול את החלק של נכסים רמה 1 ורמה 2 במלאי, כפוף לכך שהם עומדים בכל יתר הדרישות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה?
תשובה:	28.9.14 נכס נזיל באיכות גבוהה שהתקבל כחלק ממקבץ נכסים בגין עסקה מובטחת, יכול להיכלל במלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (לאחר הפעלת המקדמים המתאימים) רק אם ניתן לממש אותו בנפרד.
שאלה 2:	כאשר תאגיד בנקאי משעבד מקבץ של נכסים נזילים באיכות גבוהה ונכסים אחרים למוסד סליקה, כגון, צד נגדי מרכזי (central counterparty) כנגד עסקאות מימון מובטחות, האם ניתן לכלול במלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה המוחזקים במקבץ הביטחונות, שלא נעשה בהם שימוש בסוף היום (העומדים ביתר המבחנים)?
תשובה:	28.9.14 כן. תאגיד בנקאי רשאי לכלול במלאי את החלק הלא מנוצל של בטחונות שהם נכסים נזילים באיכות גבוהה (העומדים ביתר המבחנים ולאחר הפעלת מקדמי הביטחון). אם התאגיד אינו יכול לקבוע אילו נכסים ספציפיים נותרו לא מנוצלים, הוא רשאי להניח שהנכסים משועבדים לפי סדר עולה של ערך הנזילות, בהתאם להערת שוליים 9 בהוראת יחס כיסוי הנזילות.
שאלה 3:	תאגיד בנקאי משעבד מקבץ נכסים המורכב מנכסים נזילים באיכות גבוהה ומנכסים אחרים להבטחת עסקאות מימון מובטח. חלק מהעסקאות הן עם יתרת מועד פירעון גדולה מ-30 ימים. כיצד יש לטפל בעסקאות בתזרים היוצא?

28.9.14	כל עסקאות מימון מובטח שמועד פירעון בטווח 30 הימים של יחס כיסוי הנזילות צריכות להיכלל בהתאם לביטחון המשועבד בפועל, לפי סעיף 115 בהוראה. אם התאגיד אינו יכול לקבוע אילו נכסים ספציפיים משמשים כביטחון לעסקאות עם יתרת מועד לפירעון גדולה מ-30 הימים, הוא יכול להניח שהנכסים משועבדים לעסקאות אלו לפי סדר עולה של ערך הנזילות, בהתאם להערת שוליים 9 בהוראת יחס כיסוי הנזילות, כך שהנכסים עם ערך הנזילות הנמוך ביותר משועבדים לעסקאות עם יתרת משך החיים הארוכה ביותר.	תשובה:
	אילו הנחות תזרים יוצא חלות על עסקאות מובטחות שבהן התקבלו נכסים במקבץ והם עשויים להיות מוחלפים?	שאלה 4:
28.9.14	הסיכון שטמון באפשרות להחלפת בטחונות שהתקבלו אצל התאגיד הבנקאי בגין עסקאות מימון מובטח עם יתרת מועד לפירעון גדולה מ-30 ימים יחשב כתזרים מותנה, בהתאם לסעיף 122 בהוראה.	תשובה:
	האם ניתן להכיר בעסקאות השאלה ללא מועד פירעון כהלוואות מרגי'ן (שיעור תזרים נכנס של 50%)?	שאלה 5:
28.9.14	ככל שתנאי העסקה מאפשרים ללקוח לסגור את העסקה לאחר יותר מ-30 ימי חישוב יחס כיסוי הנזילות, אין להניח תזרים נכנס בגינה.	תשובה:
ה. סוגיות בנוגע ליישום יחס כיסוי הנזילות		
סעיף 5: תחולת היישום		
	האם תאגיד בנקאי רשאי לכלול בדיווח סולו חברות בת המחזיקות נכסים נזילים עבור התאגיד?	שאלה 1:
28.9.14	המונחים "סולו" ו"מאוחד" יהיו כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור. עם זאת, תאגיד בנקאי שסבור כי קיימת הצדקה לכלול בדיווח סולו שלו גם חברה בת משום שהכללתה משקפת נכון יותר את מצב הנזילות של התאגיד על בסיס סולו, יפנה למפקח לקבלת אישור פרטני, בליווי בקשה מנומקת. כל עוד לא ניתן אישור כאמור, יפעל התאגיד על פני ההנחיה ברישא.	תשובה: